

HOVÁ LETTÉL LOSONCZY UTCA?

FÉNYKÉPEZTE:
FARKAS TAMÁS

Nem én tettem föl a címben szereplő kérdést, hanem egy önmagát Francescónak bemutató, olasz fiatalember. De ő elmondta háromszor is pergő olaszossággal és elsóhajtott suta bájú, félmagyar nyelven... A természetesen göndör, fekete hajú legény Orvetio városkából érkezett mustárszín Fiatján. Egy bizonyos Annamária nevű leányt keresett, akit hatszor is hazakisért néhány esztendeje a Losonczy utcába. De most nincs meg a keresett utca, mert bontják a Józsefvárosnak ezt a középső részét.

Alltunk a Baross utca és a Szigetvári utca találkozásánál. Előttünk egy háztömb oly mértékben letarolt helye, hogy háborús szőnyegbombázás sem söpörhette volna el határozottabban a bérkaszárnnyak regimentjét. Eltűnt a Losonczy utca, el a Szigetvári utca nagy része is, a Kemény Zsigmond utcából is

csak egy elaggott épület maradt hírmondóul, a Jázmin utca féloldalát is fölshipantotta a szanálás.

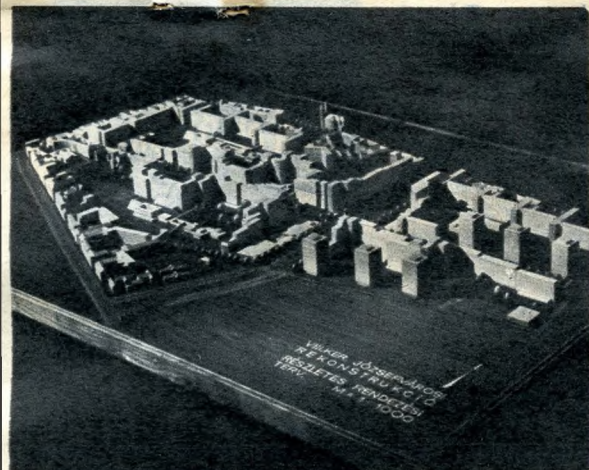
A legvénebb pesti városnegyedre érinti a most végbemenő rekonstrukció. Mint mondják, kerekén 10 ezer olyan bérlémény van a Józsefvárosban, amelyet felújítani nem is érdemes, nem is szabad. A kerület 2200 lakóépületéből 1933-at kezel az IKV, s ezek közül 1217 még a múlt században épült. Századunk közepe, tehát 1950 előtt épült 1925 ház, ami visszajára és önkritikusabbra fordítva az adatot, annyit jelent, hogy az elmúlt 25 évben mindössze nyolc ház épült e hatalmas kerületben.

Természetesen, ezt nem mondtam el Francescónak, aki egy útikönyv reklámszövegének beillő monológgal magasztalta szülővárosának, Orvietónak szépségeit. Hogy a katedrális a legszebb a világon, hogy a kertek fölérnek az édénnel, és váratlanul

beleszötte mindebbe, hogy neki a Losonczy utca is tetszett.

Anyám a Losonczy utca egyik szoba-konyhás lakásában élte le gyermeklány korának néhány esztendejét, s nem emlékszem, hogy valamennyire is lelkesült volna az utca, vagy a ház szépségeért. Én is csak a dohos lehelletű kapualjra emlékszem. A sápadt, mindig kapukulcsot dédelgető házmesterekre. A rideg, inkvizíciós eszközre emlékeztető porolókra...

A csákány alá került házak sora, de a még meglévők sokasága is tömény várostörténet. A bontásterelet mezsgyéjén ácsorogva, egyszercsak rájöttem: nini, ez az Illés utcai ház volt a híres hentes-dinasztia, a Zeidl család zsír- és hurkahegyekből szerzett székháza... Ott, a Szigony utcában volt a lakatosműhely, melynek mestere kiváló filozófust tanította-

tott a riaból, odébb Misik János lakott, az utolsó híres magyar életművész, onnan vitte bőven termelt rigmusait pártfogóinak... Odébb, túl a Baross utcán, a Mátyás tér van, ahol Mándy Iván ismerkedett síhederkorában az egyérintő sráccal, s ahol kisiúként megbámultam az Űdvhadserg ott állomásozó osztagának karitatív erőlködését... És visszatérve a bontás vonalába, megint, az Illés utca... A Fűvészkert, ahol Molnár Ferenc Nemecsekje végbevitte a gyöngék és gyávák legnagyobb hőstettét, s a Práter utca, ahol negyvennégy szorongató hónapjaiban egy hús-vér hős, az ellenállási mozgalom Szir néven ismert harcosa talált menedéket néhány hónapra.

Új történet kezdődik itt építészeti értelemben is. „Obudán a földszintes vályogházakat hokedliről lebonthatták – mondta nekem Tasi István, a kerületi tanács elnökhelyettese. – Itt három-, négy-, ötemeletes házakat kell lebontani, gyakran robbantani.”

Bontanak és elhelyeznek. Mennyi gond! A rengeteg kis műhelyt, üzemet megnyugtató módon új helyhez juttatni, mert ezek hiánya egész Budapestet sújtaná. Sikerül-e? Itt nem lehet házigyári elemekkel építeni... Itt nem lakótelep születik, hanem megújul egy kerület... Itt közművesíteni is kell, mert gondoljuk csak meg a Práter, a Futó, a Tömő, vagy az Illés utca neve is százötven évnél idősebb... Közművesíteni, de úgy, hogy a munka ne akadályozza a környező élő város létét... Egy kísérlet szemtanúi és résztvevői a józsefvárosiak. Olyan ki-

sérleté, melynek folyamatát, döccenőit, remélt sikerét érdeklődve figyelik külföldi világvárosok hasonló gondokkal küszködő urbanisztikai szakértői is. Francesco elment, s magamra maradtam a Baross utcai táblával, amely az építkezésről tájékoztatja az utca embereit. E szerint a néhány toronyház mellett sávházakat is építenek. Növekszik majd a háromszobás lakások aránya. A mai Józsefváros egyelőre szoba-konyhás kerület, mivel a lakások jó fele mindössze két helyiségből áll... A tervek szerint a Práter utca lesz a most rekonstruálandó negyed főutcája. Tanácsi vezetők szerint a józsefvárosi Váci utca alakul ki ott... Azt már látom, hogy a bontások nyomán rálátás nyílt a Gellért- és a Szabadság-hegyre. Vagy úgy is mondhatnám, tágasabb lett, az ég a kerület fölött. A most emlegetett terület a Baross, Illés, Korányi

utcák, valamint a József körút és Ullői út által határolt rész. Ott 1977-ig 1951 lakást építenek s lebontanak csaknem ugyanannyit. Ez utóbbi érthető is. A Józsefvárosban van az életveszélyes állapotban levő budapesti lakások egynegyede, mintegy 1500 lakás. A fél emberöltőt is átívelő időben megvalósuló, távolabbi tervek szerint, összesen 5800 lakást lebontanak és 8200-at építenek a kerületben.

De az sokára lesz. Fancesco addigra bizonyosan elfelejti a Losonczy utcát, sőt Annamáriát is... Egyszerre bontják és építik a Józsefvárost. A szerelmesek nyárestj andalgásukon itt nem a csillagokat nézik, hanem a tizenhét emeletes házak legtetejét. És azt mondják: ott is, fönt is, az is a mennyország volna. Légyen ezzel is könnyebb bejutásuk a távfűtéses mennyországba.

B. N. E.

